

Komentarz egzegetyczny do tekstu: Mt 7,24-27

9 niedziela po Trójcy Świętej – 13 sierpnia 2017

Tłumaczenie:

24. *Każdy więc kto słucha tych moich słów i wykonuje je, stanie się podobny do mądrego człowieka, który zbudował swój dom na skale.*

25. *Spadł deszcz, przyszły rzeki, powiały wiatry i uderzyły ten dom, a nie runął, ponieważ został zbudowany na skale.*

26. *A każdy słuchacz tych moich słów, (i) nie wykonujący ich, stanie się podobny do głupiego człowieka, który zbudował swój dom na piasku.*

27. *Spadł deszcz, przyszły rzeki, powiały wiatry i natarły na ten dom, i runął, a jego upadek był wielki.*

[...] – oznaczają wyrazy, których nie ma w tekście, ale przy tłumaczeniu na język polski należy/można je dodać

(...) – wyrazy występują w tekście, ale można je pominąć ze względu na polską składnię (są zbędne)

` ` – łączenie słów dywizem oznacza, że są tłumaczeniem jednego greckiego słowa

Forma/Struktura/Kontekst:

Omawiany fragment stanowi zakończenie tzw. Kazania na Górze z Mt 5-7, które ma fundamentalne znaczenie dla całej Ewangelii i jest w niej traktowane jako kompendium nauki Jezusa. Przestroga zawarta w analizowanym teście odnosi się w pierwszym rzędzie do treści Kazania na Górze i zawiera optymistyczną i napominającą nutę – człowiek nie tylko może zastosować jego treść w swoim życiu, ale powinien i nawet musi. W tradycji protestanckiej nierzadko traktowano treść Kazania na Górze jako słowa Zakonu, którego wypełnić z zasady nie można i wsłuchiwanie się w jego przesłanie ma prowadzić człowieka do rozpoznania swojej grzeszności, a w konsekwencji do odkrywania radosnego przesłania Ewangelii. Dokładna lektura Ewangelii Mateusza utrudnia takie traktowanie Kazania na Górze – omawiany fragment jest tego najlepszym przykładem, ponieważ podkreśla konieczność stosowania w życiu przesłania Kazania na Górze. Tym bardziej, że ta Ewangelia jest mocno osadzona w świecie judaizmu I w. n.e. – omawiany fragment przypomina literaturę mądrościową Biblii hebrajskiej, a dostrzegalna stylizacja Jezusa na nowego Mojżesza w Kazaniu na Górze przywodzi na myśl znaczenie Prawa (Tory) w judaizmie. Tora stanowi dar dla Bożego ludu – w Kazaniu na Górze podkreślona zostaje aktualność Prawa i misja Jezusa wypełnienia go, a nie zniesienia. W przymierzu zawartym w Jezusie Chrystusie obowiązuje wykład Prawa starotestamentowego w duchu Kazania na Górze, który wskazuje na konieczność przekraczania tradycji i literalnego rozumienia Prawa, aby oddać naturę Królestwa Niebios, które radykalnie zmienia stosunek człowieka do Boga i ludzi, zrywając z grą pozorów.

Istnieje pewne napięcie pomiędzy pawłowym ujęciem kwestii aktualności i roli Prawa dla chrześcijan, a mateuszowym. Z luteranckiej perspektywy oznacza to zetknięcie

z soteriologią (nauką o zbawieniu), która bardzo wyraźnie przestrzega przed zgubnymi konsekwencjami wypływającymi z zignorowania w życiu chrześcijańskim nauki Chrystusa, wyłożonej w Kazaniu na Górze.

Mt 7,24-27 składa się z dwóch niemalże symetrycznych części, które różnią się konstrukcją ostatniego zdania podrzędnego. Cały fragment z Mt jest bardzo dynamiczny – w czterech wersetach mamy aż szesnaście czasowników i dwie formy odczasownikowe.

Struktura:

24.a. Słuchacz realizujący przesłanie Kazania na Górze

24.b. Porównanie z człowiekiem budującym na skale

25.a. Nagłe działanie gwałtownych zjawisk atmosferycznych

25.b. Dom wytrzymuje napór dzięki fundamentowi

26.a. Słuchacz Kazania na Górze

26.b. Porównanie z człowiekiem budującym dom na piasku

25.a. Nagłe działanie gwałtownych zjawisk atmosferycznych

25.b. Dom nie wytrzymuje naporu ze względu na fundament

Komentarz:

w.24. Podobieństwo opiera się na binarnym podziale słuchaczy – na stosujących (dziwne wyrażenie – dosł. robiących: *poiiei*) i nie stosujących słowa Jezusa w życiu. Kluczowe znaczenie dla zrozumienia podobieństwa ma powiązanie go z Kazaniem na Górze jako sumą nauki Jezusa oraz położenia punktu ciężkości na stosowaniu tego, co zostało usłyszane.

Pierwszy werset nawiązuje wyraźnie do całości Kazania na Górze: „tych ... słów” (*tous logous toutous*) i wprowadza do podobieństwa, które dzieli słuchaczy słów Jezusa z Mt 5,1-2 na dwie grupy. Porównanie dotyczy powiązania wysłuchanej nauki z działaniem bądź też braku tego powiązania. Słuchacz stosujący Kazanie na Górze w życiu jest nazwany mądrym (*andri phronimo*), co przywodzi na myśl literaturę mądrościową z Biblii hebrajskiej, gdzie w refleksji nad życiem często pojawia się interpretacja ludzkich zachowań jako uosabiających mądrość lub głupotę. Obaj budują domy, czyli budynki, które mają dawać ochronę i stanowić podstawową przestrzeń życiową – w tym podobieństwie należałoby zapewne rozumieć dom jako życie, które potrzebuje punktu oparcia i odniesienia.

Budowanie na skale oznacza wykonywanie tego, co zostało usłyszane – to działanie stanowi solidny fundament. W realiach palestyńskich w porze suchej budowanie na skale może wydawać się zbyt trudnym wysiłkiem, skoro zagrożenie nie jest widoczne. W tym podobieństwie skała i piasek dopełniają kontrastu postaw mądrości i głupoty, stąd nie należy szukać konkretnego przykładu z realiów palestyńskich dla lepszego zrozumienia podobieństwa, które ma wyraźnie dydaktyczny i upraszczający charakter.

w.25. Opis nagłego działania zjawisk atmosferycznych – ulewnego deszczu, który wzbiera w rzeki oraz porywistego wiatru, może przywodzić na myśl obraz sądu przy końcu świata albo po prostu trudnych sytuacji życiowych. Wyrażenie „przyszły rzeki” (*elthon hoi potamoi*)

oznacza iż opad deszczu był tak gwałtowny, że spieczona ziemia nie była w stanie przyjąć takich mas wody i mamy do czynienia z powstaniem rzek, które stanowią zagrożenie dla wszystkiego, co stanie na ich drodze.

Dom zbudowany na skale nie runął (dosł. nie [u]padł – *ouk epesen*), ponieważ miał fundament, który okazał się niezbędny w sytuacji zagrożenia.

w.26. Druga część podobieństwa wprowadza człowieka głupiego (*andri moro*), który buduje dom na piasku, co jest równoznaczne z budową bez fundamentu i z mniejszym wysiłkiem. Czytelnik wiedząc o tym, jaka próba przyszła na dom na skale, zapewne będzie przewidywał już przyszły los domu na piasku. Piasek oznacza słuchanie, za którym nie następuje zmiana postawy życiowej i wykonywanie „tych moich słów”.

w.27. Na dom zbudowany na piasku również spada taka sama próba, co na dom na skale. Gwałtowna ulewa, powódź i wicher w tym wypadku doprowadzają dom do ruiny. Ten dom nie miał fundamentu i dlatego nie był w stanie przetrwać nawałnicy.

Podsumowanie:

Omawiane podobieństwo w mądrościowy sposób przedstawia konsekwencje wsłuchania w Kazanie na Górze w sytuacji, gdy zostaje ono wcielone w życie, jak i gdy tak się nie dzieje. Kontrast postaw człowieka mądrego i głupiego oraz domów zbudowanych na skale i piasku ma unaocznić znaczenie wypełniania nauki Jezusa w chwili próby (i Sądu ostatecznego). Życie nauką Jezusa stanowi fundament, którego nie może poruszyć żadna ulewa, nawałnica ani powódź, czyli stanowi prawdziwy fundament i oparcie dla życia człowieka wierzącego.

Autor: Grzegorz Olek